# KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2020/1500,

**28. juuli 2020,**

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL kohaldatavuse kohta elektrienergia tootmise ja hulgimüügiga seotud tegevuste sooritamiseks sõlmitud lepingute suhtes Leedus**

*(teatavaks tehtud numbri C(2020) 5031 all)*

**(Ainult leedukeelne tekst on autentne)**

**(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ, ([1]) eriti selle artikli 35 lõiget 3,

olles konsulteerinud riigihangete nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

## 1. FAKTID

(1) 8. aprillil 2019 esitas ettevõtja Lietuvos energija UAB (edaspidi „taotluse esitaja“) komisjonile direktiivi 2014/25/EL artikli 35 lõike 1 kohase taotluse (edaspidi „taotlus“).

(2) Taotluses on käsitletud elektrienergia tootmise ja hulgimüügiga seotud tegevusi, mida riigi ametiasutus ei reguleeri ([2]). Taotluse esitaja kinnitas oma 18. juuni 2019. aasta e-kirjas, et taotlus ei hõlma kauplemist tasakaalustamis- ja reguleerimisvõimsusega, reservvõimsuse pakkumist ega avaliku teenindamise kohustuste täitmist.

(3) Taotlusele ei olnud lisatud põhjendatud seisukohta, mille oleks vastu võtnud sõltumatu riiklik ametiasutus, kellel on pädevus kõnealuse tegevuse valdkonnas, ja milles oleks põhjalikult analüüsitud tingimusi direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõike 1 kohaldamiseks asjaomaste tegevuste suhtes kooskõlas sama artikli lõigetega 2 ja 3. Sellest tulenevalt tuleb komisjonil vastavalt direktiivi 2014/25/EL IV lisa punktile 1 võtta taotluse suhtes 105 tööpäeva jooksul vastu rakendusakt. Esialgne tähtaeg peatati vastavalt direktiivi 2014/25/EL IV lisa punktile 2. Taotluse esitaja ja komisjoni vahel kokku lepitud tähtaeg rakendusakti vastuvõtmiseks lõpeb 31. juulil 2020.

(4) Vastavalt direktiivi 2014/25/EL artikli 35 lõikele 2 teavitas komisjon Leedu ametiasutusi taotlusest ning palus lisateavet 14. mail 2019 ja 24. mail 2019. Leedu ametiasutused vastasid 18. ja 23. septembril 2019. Komisjon palus täiendavaid selgitusi 7. oktoobril 2019, 30. jaanuaril ja 17. märtsil 2020 ning Leedu ametiasutused vastasid 22. jaanuaril, 5. märtsil ja 19. märtsil 2020. Riigihangete nõuandekomiteega konsulteerimise raames esitasid Leedu ametiasutused 9. juulil 2020 lisateavet.

(5) Komisjon palus taotluse esitajalt 3. mail, 27. mail ja 14. juunil 2019 lisateavet ning vastused saadi 17. mail, 12. juunil ja 18. juunil 2019.

## 2. ÕIGUSRAAMISTIK

(6) Direktiivi 2014/25/EL kohaldatakse muu hulgas elektrienergia tootmise ja hulgimüügiga seotud tegevusi käsitlevate lepingute sõlmimise suhtes, välja arvatud juhul, kui see tegevus on hõlmatud kõnealuse direktiivi artikli 34 kohase erandiga. Direktiivi 2014/25/EL ei kohaldata selle tegevuse teatavate liikide suhtes, kui seda ei peeta kõnealuse direktiivi artikli 9 lõike 2 kohaselt asjakohaseks tegevuseks.

([1]) ELT L 94, 28.3.2014, lk 243.

([2]) Sellise tegevuse suhtes võib kohaldada ELi ja siseriiklikku õigust, mis tagab vaba juurdepääsu turule, vt käesoleva otsuse punkt 3.1.

(7) Direktiivi 2014/25/EL artiklite 34 ja 35 alusel ei kohaldata liikmesriigi või võrgustiku sektori hankija taotluse korral kõnealust direktiivi selles käsitletava tegevuse võimaldamiseks ette nähtud lepingute suhtes. Sellise erandi võib teha, kui liikmesriigis, kus seda tegevust ellu viiakse, on see tegevus konkurentsile otse avatud turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud. Otsest avatust konkurentsile hinnatakse objektiivsete kriteeriumide alusel, võttes arvesse kõnealuse sektori eripära.

## 3. **HINDAMINE**

### 3.1. **Piiramatu juurdepääs turule**

(8) Juurdepääs turule loetakse piiramatuks, kui asjaomane liikmesriik on rakendanud vastavad liidu õigusaktid, millega konkreetne sektor või selle osa avatakse, ning kohaldab neid. Nimetatud õigusaktid on loetletud direktiivi 2014/25/EL III lisas, kus elektrisektoriga seoses on nimetatud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ ([3]).

(9) Taotluse esitaja kinnitusel ja komisjonile kättesaadava teabe kohaselt on Leedu direktiivi 2009/72/EÜ üle võtnud ([4]) ja kohaldab seda. Seetõttu ei peeta juurdepääsu asjaomasele turule vastavalt direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõikele 3 piiratuks.

### 3.2. **Otsene avatus konkurentsile**

(10) Otsest avatust konkurentsile tuleks hinnata eri näitajate põhjal, millest ükski ei ole eraldi võetuna otsustav. Käesolevas otsuses käsitletud turgude puhul tuleks ühe kriteeriumina arvesse võtta peamiste turuosaliste turuosa asjaomasel turul. Asjaomaste turgude omadusi arvestades tuleb arvesse võtta täiendavaid kriteeriume.

(11) Käesolev otsus ei piira konkurentsi- ja riigiabieeskirjade ega muude valdkondade liidu õigusaktide kohaldamist. Konkreetselt tuleks silmas pidada, et kriteeriumid ja metoodika, mille alusel hinnatakse otsest avatust konkurentsile vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 34, ei pruugi olla samad, mida kasutatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 või 102 või nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 kohasel hindamisel, ([5]) nagu kinnitas Üldkohus ([6]).

(12) Tuleks silmas pidada, et käesoleva otsuse eesmärk on teha kindlaks, kas taotluses käsitletavad tegevused on otseselt avatud konkurentsile turgudel, kuhu juurdepääs ei ole piiratud direktiivi 2014/25/EL artikli 34 tähenduses. Sellega tagatakse, et juhul, kui puudub direktiivis 2014/25/EL sätestatud üksikasjalikel hanke-eeskirjadel põhinev kord, on tagatud, et asjaomase tegevusega seotud riigihanked korraldatakse läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, tuginedes kriteeriumidele, mis võimaldavad ostjatel kindlaks teha kokkuvõttes majanduslikult kõige soodsama lahenduse.

#### 3.2.1. *Tooteturu määratlus*

(13) Taotlus on seotud elektri tootmise ja hulgimüügiga.

(14) Otsuses juhtumi COMP M.4110 E.ON – ENDESA ([7]) kohta tegi komisjon elektrisektoris kindlaks järgmised asjaomased tooteturud: tootmine ja hulgimüük; edastamine; jaotamine ja jaemüük. Ehkki mõnda neist turgudest saaks veelgi jagada, ei ole komisjonil olnud tavaks ([8]) eristada elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turgu, kuna tootmine on üksnes väärtusahela esimene lüli, kuid toodetud elektrienergia turustatakse hulgimüügituru kaudu.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

([4]) Siseriiklik ülevõtmisakt: Lietuvos Republikos Elektros Energetikos Įstatymas, 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1881.

([5]) Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

([6]) 27. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Österreichische Post AG *vs.* komisjon, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, punkt 28.

([7]) Kohtuasi COMP/M.4110 – E.ON/ENDESA, 25.4.2006, punktid 10 ja 11.

([8]) Kohtuasi COMP/M.3696 – E.ON/MOL, 21.1.2005, punkt 223, kohtuasi COMP/M.5467, RWE/ESSENT, 23.6.2009, punkt 23.

(15) Komisjon võttis 2012. aastal vastu rakendusotsuse 2012/218/EL ([9]) ja rakendusotsuse 2012/539/EL ([10]) vastavalt Saksamaa ja Itaalia elektriturgude kohta. Saksamaa puhul arvas komisjon, et taastuvenergia seaduse kohaselt reguleeritud elektri tootmine ja turustamine ei ole tavapärastest energiaallikatest toodetud elektri tootmis- ja esmamüügituru osa, sest taastuvenergiat ei müüda hulgimüügiturul tavaliselt otse, vaid kõigepealt ostavad põhivõrguettevõtjad taastuvelektrit seadusega ettenähtud hüvitusmäära eest. Ka Itaalia puhul oli komisjon seisukohal, et taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri tootmise ja hulgimüügi turg on tavapärastest energiaallikatest toodetud elektri tootmise ja hulgimüügi turust eraldi, sest taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri müük, mille suhtes kohaldatakse Comitato Interministeriale Prezzi del 29 aprile 1992 (CIP6) ja soodustariifide (FIT) mehhanisme, toimub peamiselt energiateenuste haldaja kaudu. Peamine põhjus, miks komisjon sellist vahet tegi, on peamiselt seotud sellega, et taastuvenergia tootjad müüsid oma toodangut turuvälisele üksusele, milleks on Saksamaal süsteemihaldur ja Itaalias Gestore dei Servizi Energetici. Nende kahe pretsedendi puhul esitatud täiendavad kaalutlused olid: eelistarne taastuvate energiaallikate puhul ja seadusega ettenähtud hüvitusmäär. Komisjon jõudis järeldusele, et neil põhjustel ei sõltunud taastuvenergia tootmine ja esmamüük Saksamaal ja Itaalias turujõududest.

(16) 2017. aastal võttis komisjon vastu rakendusotsuse (EL) 2018/71 ([11]) seoses Madalmaade elektrituruga. Madalmaade puhul leidis komisjon, et puudub vajadus määrata kindlaks eraldi elektriturud olenevalt elektri allikast. Peamised erinevused rakendusotsustest 2012/218/EL ja 2012/539/EL seoses Saksamaa ja Itaaliaga olid järgmised: asjaolu, et taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat müüdi otse hulgimüügiturul ja mitte turuvälisele üksusele, taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia puhul eelistarne puudumine, asjaolu, et taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia suhtes kohaldatava seadusega ettenähtud hüvitusmäära vorm oli lisatasu elektrienergia tarnimise eest (erinevalt fikseeritud tasumäärast, mis on sätestatud rakendusotsustes 2012/218/EL ja 2012/539/EL seoses Saksamaa ja Itaaliaga), ning asjaolu, et taastuvate energiaallikate toetuste suhtes kohaldati algusest peale pakkumismenetlust, kus eri tehnoloogiad konkureerisid varem kindlaksmääratud toetussummadele.

(17) Pidades silmas rakendusotsuseid 2012/218/EL, 2012/539/EL ja (EL) 2018/71, tuleb käesoleval juhul samade kriteeriumide alusel uurida taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia ja tavapärastest energiaallikatest toodetud elektrienergia eristamise asjakohasust.

(18) 18. septembri 2019. aasta vastuses komisjoni 14. mai 2019. aasta teabenõudele teatasid Leedu ametiasutused, et praegu on kasutusel kolm taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetuskava.

(19) **Esimest toetuskava** kohaldatakse taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvate tootjate suhtes, kes said õiguse saada kava raames soodustusi ajavahemikus 1. jaanuarist 2002 kuni 23. maini 2011. Esimese kava põhielemendid on järgmised: taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kohustuslik ostmine energeetikaministeeriumi määratud ettevõtja või jaotusvõrgu poolt, eelistarne; energiasektorit reguleeriva asutuse kehtestatud fikseeritud määra alusel tasustamine, vabastus võimsuste tasakaalustamise kohustusest võrgus ja võrguga liitumise kulude hüvitamine tootjale. Olenevalt käitise võimsusest korraldatakse esimese kava puhul ehituslubade saamiseks konkurss.

(20) Olemasolev võimsus, mille puhul võis saada soodustusi esimesest toetuskavast, oli 237 MW ja soodustuste saamise ajavahemik kehtis kuni 2020. aasta lõpuni või kui ajavahemik tootmisloa väljaandmise ja 2020. aasta vahel oli lühem kui 12 aastat, siis 12 aasta jooksul alates tootmisloa väljaandmise kuupäevast.

(21) **Teist toetuskava** kohaldatakse taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvate tootjate suhtes, kes said õiguse saada kava raames soodustusi ajavahemikus 24. maist 2011 kuni 30. aprillini 2019. Teise kava põhielemendid on järgmised: taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kohustuslik ost energeetikaministeeriumi määratud äriühingu või jaotusvõrgu poolt; eelistarne; fikseeritud määraga hüvitis, mida makstakse pakkumuse alusel või mille kehtestab energeetikasektorit reguleeriv asutus; vabastus võimsuste tasakaalustamise kohustusest võrgus ja võrguga liitumise kulude hüvitamine tootjale.

([9]) 24. aprilli 2012. aasta rakendusotsus 2012/218/EL elektri tavapärastest energiaallikatest tootmise ja hulgimüügi kohta Saksamaal (ELT L 114, 26.4.2012, lk 21).

([10]) 26. septembri 2012. aasta rakendusotsus 2012/539/EL elektri tavapärastest energiaallikatest tootmise ja hulgimüügi kohta Itaalia põhjaosa makrotsoonis ja lõunaosa makrotsoonis (ELT L 271, 5.10.2012, lk 4).

([11]) Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/71, 12. detsember 2017, Madalmaade elektri tootmise ja hulgimüügi vabastamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ) kohaldamisest (ELT L 12, 17.1.2018, lk 53).

(22) Olenevalt käitise võimsusest määratakse teise toetuskava raames fikseeritud määraga toetuse andmine kindlaks pakkumismenetluse teel.

(23) Olemasolev võimsus, mille puhul võiks soodustusi saada, on 464 MW ja soodustusi antakse 12 aasta jooksul alates tootmisloa väljaandmise kuupäevast ning makseid tehakse kuni 2029. aastani.

(24) **Kolmandale toetuskavale** andis heakskiidu komisjon ([12]) ja see jõustus 1. mail 2019. Kolmanda kava põhielemendid on järgmised: eelistarne; hüvitis põhineb pakkumismenetluse järel sätestatud hinnalisandil (lisandit ei maksta null- või negatiivse hinna korral kuue või enama tunni jooksul; lisandit ei maksta pakkumisel sätestatud elektritoodangut ületava koguse eest); vabastus võimsuste tasakaalustamise kohustusest võrgus elektrijaamade puhul, mille võimsus on alla 500 kW, ja katseprojektide puhul.

(25) Kolmanda toetuskava kohaselt tuleb hinnalisandipõhine toetus kehtestada pakkumismenetluse teel igat liiki käitistele, eristamata neid suuruse ja tehnoloogia alusel.

(26) Kolmanda toetuskava kohase soodustuse suurus on ligikaudu 2,9 TWh ja kehtib 12 aasta pikkune soodustuste saamise ajavahemik alates tootmisloa väljaandmise kuupäevast.

(27) Taotleja sõnul sarnaneb Leedus taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kolmas toetuskava Madalmaades vastu võetud vastavate meetmetega. See õigustaks seega ühe tooteturu määratlemist, mis hõlmab elektrienergia tootmist tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest. Komisjon märgib siiski, et kolmas kava võeti kasutusele alles hiljuti.

(28) Leedu ametiasutuste sõnul tuleks tootmine ja hulgimüük määratleda ühtse turuna, olenemata elektrienergia allikast. Teise võimalusena, kui määratletakse kaks turgu, pakuvad Leedu ametiasutused järgmist piiritlemist: tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia turg, ([13]) välja arvatud esimese ja teise toetuskavaga hõlmatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, ning esimese ja teise toetuskavaga hõlmatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia turg.

(29) Kolmanda kava raames toodetud elekter saab lisatasupõhist toetust, mis on kehtestatud pakkumismenetlusega igat liiki käitiste jaoks, ilma et neid eristataks suuruse ja tehnoloogia alusel. Toetusperiood käitise kohta on 12 aastat. Toetusesaajad saavad maksimumlisatasu, mis on kehtestatud maksimumhinna (Leedu kõige kulutõhusama taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tehnoloogia – maismaa tuuleenergia) ja võrdlushinna vahena. Aprillis 2019 leidis komisjon otsusega C(2019) 3122, ([14]) et kavale antud rahaline toetus sobib siseturuga kokku vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c.

(30) Kolmanda kava raames toodetud elektrienergia saab lisatasupõhist toetust, mis on kehtestatud pakkumismenetlusega. See erineb oluliselt olukorrast, kus elektrit toodetakse taastuvatest energiaallikatest, mille eest makstakse seadusest tulenevat tasu turutingimustest sõltumata.

(31) Võttes arvesse Leedu elektrituru eespool nimetatud eripärasid direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimuste hindamisel ning ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist ja riigiabi reegleid, määratletakse asjaomane tooteturg tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest (välja arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava) toodetud elektri tootmise ja hulgimüügi turuna.

(32) Esimese ja teise toetuskava puhul saavad elektritootjad mõlema kava alusel kasu nende toodetava elektri eest makstavast fikseeritud tasust, mis ei sõltu turutingimustest.

(33) Nad on vabastatud võrgu tasakaalustamise kohustusest: tasakaalustamist korraldab põhi- või jaotusvõrguettevõtja, olenevalt sellest, millise võrguga on tootja ühendatud.

(34) Nad said kasu elektritootmisrajatiste ühendamise kulude hüvitamisest. Kui tootjate rajatised olid elektrivõrguga ühendatud, hüvitati neile osaliselt elektrivõrguettevõtja kantud liitumiskulud.

([12]) 23. aprilli 2019. aasta riigiabi SA.50199 (2019/N), mis käsitleb Leedu toetust taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvatele elektrijaamadele.

([13])

([14]) [Komisjoni ... aprilli 2020. aasta otsus C(2019) 3122, mis käsitleb Leedu toetust taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvatele elektrijaamadele.]

(35) Neil on õigus toodetud elektri kohustuslikule ostmisele. Tootjad võivad müüa oma elektrit turul, kuid kui nad seda ei tee, on neil õigus müüa kogu toodetud ja võrku tarnitud elektrienergia määratud ettevõtjale, kui elektritootmisrajatised on ühendatud põhivõrku, või jaotusvõrguettevõtjale, kes teenindab rohkem kui 100 000 kasutajat, kui tootjate elektritootmisrajatised on ühendatud jaotusvõrku.

(36) Nad saavad kasu eelistarnest. Eelisõiguse kohaselt peab elektrivõrguettevõtja vastu võtma, üle kandma või jaotama – läbipaistva ja mittediskrimineeriva tasu eest – kogu tootja pakutava elektrienergia ning see eelisõigus on tootjale tagatud teiste, mittetaastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootjate suhtes.

(37) Elektrienergia, mis on toodetud taastuvatest energiaallikatest ning mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava, moodustab seega eraldi turu.

3.2.2. *Geograafilise turu määratlus*

(38) Leedu ühines 2012. aastal NordPooli energiabörsiga ja seega konkureerisid Leedu elektritootjad turul oma elektri tarnijatele müümisega. Leedu elektrisüsteem oli 2013. aastal juba ühendatud teiste liikmesriikide, näiteks Läti ning alates 2015. aasta detsembrist ka Rootsi ja Poola elektrisüsteemidega. Leedu jääb siiski üheks pakkumispiirkonnaks.

(39) Taotluse esitaja sõnul käib taotlus tegevuste kohta Leedu territooriumil.

(40) Oma rakendusotsustes 2012/218/EL ja (EL) 2018/71 elektriturgude kohta asus komisjon seisukohale, et turu geograafiline ulatus on riigisisene.

(41) Kuna miski ei osuta sellele, et geograafilise turu ulatus oleks teistsugune, leiab komisjon käesoleva otsuse asjakohasel hindamisel ning ilma et see piiraks konkurentsiõiguse ja riigiabi eeskirjade kohaldamist, et elektrienergia tootmise ja hulgimüügituru geograafiline ulatus nii tavapärastest kui ka taastuvatest (kõikide kavade alusel) energiaallikatest elektri tootmise puhul on Leedu territoorium.

3.2.3. *Turuanalüüs*

(42) Oluline on mainida, et Leedu elektritootmise ja hulgimüügi turgudel ei kohaldata mitte kõigi turuosaliste suhtes riigihanke-eeskirju. Seepärast oleks neil äriühinguil, kelle suhtes neid eeskirju ei kohaldata, neil turgudel tegutsedes tavaliselt võimalus avaldada konkurentsisurvet turuosalistele, kelle suhtes riigihanke-eeskirju kohaldatakse. Leedu ametiasutuste sõnul kohaldatakse taotlusega hõlmatud turgudel lisaks taotluse esitajale riigihanke-eeskirju järgmiste üksuste suhtes: UAB Vilniaus energija, AB Panevėžio energija, VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla, AB Vilniaus šilumos tinklai, AB Klaipėdos energija ja AB Šiaulių energija.

3.2.3.1. Tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tootmine ja hulgimüük, välja arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava

(43) Oma rakendusotsustes 2012/218/EL ja 2012/539/EL oli komisjon seisukohal, et kolme suurima ettevõtja koguturuosa oli tootmise ja hulgimüügi turul märkimisväärne. Kuid võttes arvesse, et mitte kõigi turuosaliste suhtes ei kohaldata riigihanke-eeskirju, keskendutakse analüüsis selliste üksikute turuosaliste positsioonile turul ja konkurentsipiirangutele, mille suhtes riigihanke-eeskirju kohaldatakse. Oluliseks võib pidada ka muid turukontsentratsiooni meetmeid.

(44) Leedu elektritootmisturul on taotluse esitaja vastavalt Leedu ametiasutuste 5. märtsi 2020. aasta vastusele komisjoni 30. jaanuari 2020. aasta nõudele teabe esitamiseks suurim turuosaline ning tema turuosa on ajavahemikul 2015–2019 kõikunud, 2018. aastal suurima 60,8 % ja 2019. aastal väikseima 53,9 % vahel. Teine turuosaline on AB ACHEMA, kes suutis samal ajavahemikul suurendada oma turuosa 10,3 %-lt 2015. aastal 23 %-le 2019. aastal. Kahel järgmisel suuremal turuosalisel on kummalgi 5–10 % suurune turuosa. Komisjon märgib, et peale taotluse esitaja ei kohaldata riigihanke-eeskirju teiste peamiste aktiivsete turuosaliste suhtes. UAB Vilniaus Energija suhtes kohaldatakse riigihanke-eeskirju, kuid alates 2016. aastast ei tegutse ta enam asjaomasel turul.

(45) Vastavalt siseriiklikele õigusaktidele koosneb elektrienergia hulgimüügiturg elektribörsil kauplemisest, kahepoolsetest kokkulepetest ning tasakaalustamis- ja reguleerimisvõimsusega kauplemisest.

(46) Vastavalt taotleja 17. mai 2019. aasta vastuses olevale tabelile 14 komisjoni 3. mai 2019. aasta nõudele teabe esitamiseks, müüakse Leedus kaubeldavatest kogumahtudest üle 75 % elektrist NordPooli elektribörsi kaudu. Nord Pool on Euroopa suurim elektribörs. Nord Pool kaupleb elektriga kogu Euroopas. Nord Pool pakub päev ette ja päevasisest kauplemist, kliiringut ja arveldustegevust, andmeid ja nende edastamise ühildamist ning nõustamisteenuseid. Nord Pool opereerib elektriturge Norras, Taanis, Rootsis, Soomes, Eestis, Lätis, Leedus, Saksamaal, Madalmaades, Belgias, Austrias, Luksemburgis, Prantsusmaal ja Ühendkuningriigis. Nord Pooli kogukäive oli 2019. aastal 494 TWh müüdud elektrit, mis hõlmab rohkem kui 90 % elektri kogutarbimisest Põhja- ja Baltimaade turul.

(47) Hulgimüügituru likviidsus on konkurentsi seisukohast oluline näitaja, sest piisavad mahud nii asjaomaste hulgimüügitoodete pakkumise kui ka nõudluse poolel (näiteks baaskoormus, tippkoormus, blokktunnid eri ajavahemikeks) pakuvad kauplejatele ja tarnijatele soetus- ja riskimaandusvõimalusi.

(48) NordPooli hulgimüügituru likviidsuse tase toetab järeldust, et Leedu tootmis- ja hulgimüügiturul tegutsevad võrgustiku sektori hankijad on konkurentsile avatud.

(49) Ülekandevõimsus on piisav, et võimaldada märkimisväärset importi või eksporti Leedusse või Leedust. Lisaks on Leedu osa NordPooli energiabörsist, kus konkureerib hulk osalevate riikide (Norra, Rootsi, Soome, Taani, Eesti, Läti ja Leedu) elektritootjaid. Märkimisväärne osa Leedu elektriimpordist pärineb Venemaalt ja Valgevenest.

(50) Leedu ja teiste riikide vahelise ülekandevõimsuse suurenemine mõjub konkurentsile Leedu elektritootmise turul tõenäoliselt positiivselt.

(51) Taotluse kohaselt kattis import 2018. aastal 80 % Leedu elektrinõudlusest. Netoimport suurenes 7208 TWh-lt 2015. aastal 9632 TWh-le 2018. aastal, samas kui Leedus toodetud elekter vähenes 4598 TWh-lt 3220 TWh-le. Taotluse esitaja selgitab, et kuigi Leedu kogu olemasolev võimsus oleks nõudluse rahuldamiseks piisav, on imporditud elekter odavam kui kohapeal toodetud elekter. Selle tulemusena konserviti mõnes rajatises tootmine ja neid hoitakse reservvõimsusena.

(52) Impordi maht Leedu turul viib järelduseni, et Leedu tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise turul (välja arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia turul, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava) tegutsevad võrgustiku sektori hankijad on konkurentsile avatud.

3.2.3.2. Elektri tootmine ja hulgimüük taastuvatest energiaallikatest, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava

(53) Toetuskavade omaduste põhjal märgib komisjon, et esimesel ja teisel toetuskaval on sarnased tunnused rakendusotsustes 2012/218/EL ja 2012/539/EL Itaalia ja Saksamaa suhtes analüüsitud kavadega. Mõlemal juhul eristas komisjon eriti olulisi iseärasusi. Esiteks saab taastuvatest energiaallikatest elektri tootmine kasu eelisjärjekorras võrku ühendamisest ning võrku tarnimise puhul on sellel eelis tavapärastest energiaallikatest toodetud elektri ees, mis tähendab, et see on nõudlusest peaaegu sõltumatu. Teiseks on tootmine ja võrku tarnimine hindadest täiesti sõltumatud, kuna taastuvatest energiaallikatest elektri tootjatel on õigus seadusjärgsele tasule.

(54) Võttes arvesse Leedu esimese ja teise kava eripärade sarnasust 2012. aasta otsustes analüüsitud taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmisega, järeldab komisjon, et need tegevused ei ole konkurentsile avatud.

## 4. **JÄRELDUSED**

(55) Võttes arvesse eespool käsitletud tegureid, tuleks direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohast konkurentsile otsese avatuse tingimust pidada Leedus täidetuks, mis puudutab sellise elektrienergia tootmist ja hulgimüüki, mis on toodetud tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest, välja arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava.

(56) Kuna turule piiramatu juurdepääsu tingimust peetakse täidetuks, ei tuleks direktiivi 2014/25/EL kohaldada võrgustiku sektori hankijate sõlmitud lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada Leedus tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest (välja arvatud esimesest ja teisest toetuskavast tulenevatest taastuvatest energiaallikatest) toodetud elektrienergia tootmist ja hulgimüüki, ega ka juhul, kui korraldatakse ideekonkurss sellise tegevuse sooritamiseks nimetatud geograafilises piirkonnas.

(57) Võttes arvesse eespool käsitletud tegureid, ei tuleks direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohast konkurentsile otsese avatuse tingimust pidada Leedus esimese ja teise toetuskava alusel taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tootmise ja hulgimüügi puhul täidetuks. Sellest tulenevalt tuleks direktiivi 2014/25/EL endiselt kohaldada, kui võrgustiku sektori hankijad sõlmivad lepinguid, mille eesmärk on võimaldada kõnealust tegevust Leedus ning siis, kui korraldatakse ideekonkurss sellise tegevuse sooritamiseks kõnealuses geograafilises piirkonnas.

(58) Kuna esimese ja teise toetuskavaga hõlmatud taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise suhtes tuleks jätkata direktiivi 2014/25/EL kohaldamist, tuletatakse meelde, et mitut tegevust hõlmavaid hankelepinguid tuleb käsitleda vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 6. See tähendab, et kui võrgustiku sektori hankija osaleb nn segahankes, see tähendab hankemenetluses, mis hõlmab nii tegevusi, mis on direktiivi 2014/25/EL kohaldamisest vabastatud, kui ka tegevusi, mis ei ole sellest vabastatud, tuleb arvesse võtta seda, millise tegevuse jaoks on leping peamiselt mõeldud. Sellise segahanke puhul, mille peamine eesmärk on toetada direktiivi kohaldamisest vabastamata teenuseid, tuleb kohaldada direktiivi 2014/25/EL sätteid. Kui seda, millise tegevuse jaoks on leping peamiselt ette nähtud, on objektiivselt võimatu kindlaks määrata, tuleb leping sõlmida kooskõlas direktiivi 2014/25/EL artikli 6 lõikes 3 sätestatud eeskirjadega.

(59) Tuletatakse meelde, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/23/EL artikliga 16 ([15]) kontsessioonilepingute sõlmimise kohta nähakse ette erand nimetatud direktiivi kohaldamisest hankija väljastatud kontsessioonide puhul, kui liikmesriigis, kus kontsessiooni täidetakse, on vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 35 tuvastatud, et kontsessiooniga hõlmatud tegevus on otse avatud konkurentsile kooskõlas direktiivi 2014/25/EL artikliga 34. Kuna järeldati, et tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest (välja arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud elekter, mille suhtes kohaldatakse esimest ja teist toetuskava) toodetud elektrienergia tootmine ja hulgimüük on konkurentsile avatud, vabastatakse nende tegevuste täitmise võimaldamiseks sõlmitud kontsessioonilepingud Leedus direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalast.

(60) Käesolev otsus lähtub 2019. aasta aprillist 2020. aasta maini kehtinud õiguslikust ja tegelikust olukorrast, nagu seda on kirjeldatud taotluse esitaja ja Leedu ametiasutuste esitatud teabes ning avalikult kättesaadavas teabes. Otsuse võib uuesti läbi vaadata, kui õigusliku või tegeliku olukorra olulise muutumise tõttu ei ole direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohaldamise tingimused enam täidetud.

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

*Artikkel 1*

Direktiivi 2014/25/EL ei kohaldata lepingute suhtes, mille sõlmivad võrgustiku sektori hankijad ning mille eesmärk on võimaldada Leedus tavapärastest energiaallikatest ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia (välja arvatud elekter taastuvatest energiaallikatest, mille tootmiseks antakse toetust esimesest ja teisest toetuskavast) tootmist ja hulgimüüki.

*Artikkel 2*

Direktiivi 2014/25/EL kohaldatakse endiselt lepingute suhtes, mille sõlmivad võrgustiku sektori hankijad ning mille eesmärk on võimaldada Leedus sellise taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tootmist ja hulgimüüki, mille jaoks antakse toetust esimesest ja teisest toetuskavast.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

*Artikkel 3*

Käesolev otsus on adresseeritud Leedu Vabariigile.

Brüssel, 28. juuli 2020

*Komisjoni nimel*
*komisjoni liige*
Thierry BRETON